

TÜSİAD
YÖNETİM KURULU BAŞKANI
ÜMİT BOYNER'İN
YÜKSEK İSTİŞARE KONSEYİ TOPLANTISI
AÇILIŞ KONUŞMASI

22 Mart 2011

Four Seasons Hotel İstanbul at the Bosphorus

TÜSİAD AVRUPA İŞ DÜNYASI KONFEDERASYONU (BUSINESSEUROPE) ÜYESİDİR

İstanbul: Meşrutiyet Cad. No: 46 Tepebaşı 34420 İstanbul -Türkiye
Ankara: İnan Cad. No:39/4 Gaziosmanpaşa 06700 Ankara- Türkiye
Brüksel: 13. Avenue des Gaulois, 1040 Brussels-Belgium
Washington D.C.: 1250 24th Street, N.W., Suite Nr. 300, Washington D.C.20037-USA
Berlin: Märkisches Ufer, 28 Berlin 10179 Germany
Paris: 33, Rue de Galilée 75116 Paris France

Tel: +90 (212) 249 19 29
Tel: +90 (312) 468 10 11
Tel: +32 (2) 736 40 47
Tel: +1(202) 776 77 70
Tel: +49 (30) 288 786 300
Tel: +33 (1) 44 43 55 35

Faks: +90 212 249 13 50
Faks: +90 (312) 428 86 76
Faks: +32 (2) 736 3993
Faks: +1 (202) 776 77 71
Faks: +49(30) 288 786 399
Faks: +33 (1) 44 43 55 46

e-mail: tusiad@tusiad.org
e-mail: ankoffice@tusiad.org
e-mail: bxloffice@tusiad.org
e-mail: usoffice@tusiad.us
e-mail: berlinoffice@tusiad.org
e-mail: parisoffice@tusiad.org

www.tusiad.org

Sayın Divan üyeleri, değerli TÜSİAD'lılar, konuklarımız ve medya mensupları,

Bugün resmen kutlamaya başladığımız 40. Kuruluş yılımızın ilk Yüksek İstişare Konseyi Toplantısına hoş geldiniz.

Neredeyse yaşı bana yetişen bir kurumun başkanı olarak bu yıl dönümünde huzurlarınızda konuşmaktan hem büyük bir mutluluk hem de derin bir kıvanç duyuyorum. Bu yılın hazırlıkları için çalışırken TÜSİAD tarihine daha yakından eğilme imkanı da buldum. Örgütümüzün tarihine baktığım zaman sürekli evrilmiş, koşullar değiştiğinde ülke yararına yeni duruşları benimsemiş, çağın ruhuna uygun vizyonunu ve söylemini kamuoyuyla paylaşma konularında hayli başarılı bir kurum görüyorum.

Gerçekten de fırtınaları dinmeyen Türkiyemiz'in tüm kritik eşiklerinde TÜSİAD'ın doğruyu yakalamak, dünya ile aynı düzlemde bulunmak, evrensel dili konuşmak gibi bir derdi hep olmuş. Tüm çalışmalarımızda çağdaş ve dünyalı olmayı başarmaya çalışmışız.

40 yıl önce bu örgütün vizyoner kurucuları "fikir üreten bir fabrika" kurmak üzere yola çıktıklarında Türkiye 12 Mart'ın alacakaranlığında idi. Yönetim zaafı, toplumsal taleplerin yarattığı kargaşa ve şiddet ortamı, Batı Avrupa ülkelerindeki gibi özgürlük alanlarının genişletilmesiyle değil bir darbeyle sona erdirilmeye çalışılmıştı.

Türkiye ekonomisi, kendisi gibi ithal ikameci politikalarla kalkınma maceralarına başlayan Asya ülkelerinin dışa açılarak yakaladığı büyüme çizgisine geçememişti.

Dünya ekonomisinde 1973-74'teki petrol şokuyla açığa çıkacak krizin belirtileri giderek güçlenmeye başlamış, ABD tek taraflı olarak doların altınla olan bağına çözmüştü.

Vietnam savaşı nedeniyle ABD'nin içi karışmış, gücü zayıflamıştı. Sovyetler Birliği 1968'deki Çekoslovakya işgali nedeniyle cazibesini neredeyse tümünden yitirmişti. Ortadoğu'daki 6 gün savaşının bir barış anlaşmasıyla sonuçlanamaması nedeniyle yeni bir savaşın hazırlıklarına başlanmıştı. Çin, Kültür devriminin alt üst oluşu içinde bir şiddet sarmalına yakalanmıştı.

O günün dünyası bugünkü küresel dünyaya göre ekonomilerin daha kapalı olduğu, Soğuk Savaş mantığının uluslararası siyasetin çerçevesini belirlediği, kuralların esnemediği bir dünyaydı.

40 yıl sonra bugün, dünya ekonomisinin ilk küresel krizini yaşıyoruz. Dünya ekonomisindeki büyüme emareleri kırılmış. Ortadoğu'da dalga dalga yayılan hak ve özgürlük isyanlarının tetikleyebileceği şokların etkisiyle ivmesini kaybedebilir.

Soğuk savaş sonrası dönemin tek kutuplu dünyasının egemeni ABD, 2000'li yıllardaki sonuç vermeyen politikaların sonucunda güç ve prestij kaybetme durumuyla karşı karşıya. Diğer yandan küresel ekonomi ve siyasetteki güç kaymasının sonucunda BRIC ülkeleri ön plana çıktılar. Çin dünya sanayi üretiminde geçen sene itibarıyla ABD'yi geçti, dünya sisteminde söz sahibi olmak arzusunda.

Ancak yükselen güçler henüz dünya sistemi üzerinde siyaseten etkili olabilecek ya da sorumluluk üstlenecek kapasiteye sahip değil. Batı dünyası ise gerek zayıflamasının, gerekse kendi içindeki anlaşmazlıkların bir sonucu olarak rota belirleyemez durumda.

Kırk yıl önce Türkiye Soğuk savaş koşullarında kapalı bir ekonomiyle ve eksik demokrasisiyle dünya sisteminde arka planda kalıyordu. Bugünün Türkiye'si ise küresel ekonomiyle eklemlenmiş, stratejik fırtınanın tam göbeğinde, etrafındaki gelişmeleri etkileme imkanı olan, bu iddiayı taşıyan bir ülke. Ancak kırk yıl önce olduğu gibi gene temel bazı sorunları halletmesi gereken bir Türkiye'de yaşıyoruz.

Kırk yıl önce TÜSİAD, öncelikle özel sektörün kalkınma açısından önemini kamuoyuna anlatmak zorunda kalan, Türkiye ekonomisi için özel teşebbüsün vazgeçilmezliğini göstermek amacı güden bir örgüttü. Arada geçen yıllarda da ekonomide açıklık, siyasette ise demokratik hak ve özgürlüklerin pekiştirilmesi için mücadele verdi.

Bugün de, içinden geçtiği şiddetli fırtınanın ardından yeni baştan yapılanan bir dünyada Türkiye'nin nasıl bir rota çizmesi gerektiği hakkında çalışmalar yapan, bunları kamuoyuyla paylaşmak isteyen ve ulusal diyalogun sağlıklı bir şekilde yürümesi için çalışan bir örgütüz.

Değerli üyeler,

Ortadoğu ve Kuzey Afrika'da çarpıcı, bir yanıyla umut veren ancak diğer yanıyla endişe yaratan gelişmeler yaşanıyor. Tunus ve Mısır'da diktatörlükler nispeten kısa sürede yıkılmışken, diğer bölge ülkelerinde değişimin çok kanlı olabileceği, kaygıyla izlediğimiz Libya örneğinden de anlaşılıyor.

Gene de, uzun bir tarihsel perspektiften baktığımızda tanıklık ettiğimiz olayların ve gelişmelerin tarihin akışına uygun olduğunu söylememiz gerekir. Küresel sistemin hem ekonomik hem siyasal bakımdan dışında kalmış ya da bırakılmış bir bölgenin insanları nihayet kendi kaderlerini kontrol edebilecekleri, vatandaş olarak haklarına sahip çıkabilecekleri yönetim biçimleri talep ediyorlar.

Biz bu talepleri doğal, yerinde ve haklı buluyoruz. Çok farklı bir tarihe ve gelişme çizgisine sahip Türkiye'de de halen devam etmekte olan bir hak ve özgürlük arayışı var. Bölge insanların gıpta ile izlediği bir ülkenin vatandaşları olarak da bize düşen onlara destek vermektir.

Bu bağlamda Libya'da kendilerini çatışmaların ortasında bulan üyelerimize, onların çalışanlarına geçmiş olsun dileklerimi de tekrar sunmak istiyorum. Hükümetin ve devlet kurumlarının vatandaşlarımızı en kısa sürede tahliye etmede gösterdikleri başarıyı da tüm vatandaşlarımız gibi şükranla anıyorum.

Yakın tarihsel bağlarımız da olan bu ülkede huzurun bir an önce, daha fazla kan akmadan sağlanmasını ve ülkenin inşasına, kalkınmasına bir an önce yeniden başlanmasını diliyorum.

Libya olayları fırtınalı sularda dış politikayı yönetmenin ne denli zorlu olduğunu da bize gösterdi. Hemen tüm ülkelerin duruma göre defalarca pozisyonlarını gözden geçirmek zorunda kaldıkları, bildik kalıplara pek uymayan bir dönemden geçiyoruz.

Bu durumda da acele tavırlar almaktan kaçınmak, sonradan zorluk yaratabilecek söylemlerin cazibesine kapılmamak gerekiyor. Olaylara bakarken mesafemizi korumamız, soğukkanlı değerlendirmeler yapmamızda yarar var.

Tunus'ta olaylar başladığından beri Türkiye'nin bölge ülkeleri açısından bir model olup olmayacağı konusu da dünyada tartışıldı. Yaşananlar bölgede tek bir geçiş süreci yaşanmayacağını, farklı ülkelerin değişim ve dönüşüm hızlarının, yöntemlerinin farklı olacağını bize gösterdi.

Türkiye'nin de bir model olmaktan çok, deneyiminden yararlanılabilecek bir örnek oluşturacağına inanıyorum. Tarihsel deneyimimiz ve 200 yıllık modernleşme tarihimizin bizi getirdiği yerin önemi de burada yatıyor. Bölge ülkelerindeki halkların nihayet ellerine geçirdikleri bir fırsatı değerlendirirken Türkiye örneğinden yararlanmaları, bizim onların mücadelelerine destek vermemiz doğaldır. Ancak belirleyici olan her ülkenin kendi yurttaşlarının iradesi olacaktır.

Bunlara dikkat çekerken örnek alınacak ülke Türkiye'nin içinde son zamanlarda yaşanan hayli olumsuz gelişmeler hakkında da bir kaç söz söylemek istiyorum.

Değerli üyeler,

Bu kurumun mensupları özellikle son yirmi beş yıllık dönem zarfında koşullar elvermese bile açık ekonomi, hukukun üstünlüğü, sivilleşme, demokratikleşme davasının bayrağını taşıdığımızı bilir.

Özellikle son on yılda AB üyelik perspektifinin bu mücadelede bize önemli bir referans noktası, bazen dayanak oluşturduğunu söylemek de hakkaniyet gereğidir. AB'nin bugün yaşadığı neredeyse varoluşsal sayılacak kriz, Birlik'in temel ilkelerinin, dünyaya sunduğu modelin ve hayat anlayışının geçersiz olduğunu göstermez.

Avrupa'da yaşanan sıkıntılar ve Türkiye-AB ilişkilerinin şu dönemde kaygı verecek derinlikte bir kriz içinde olması kamuoyumuzda bu projeye yönelik heyecanı düşürdü. Hükümetin AB ile diyalog yollarını zorlamasını, çatışmacı bir söylemi tercih etmemesi gerektiğine inanıyoruz.

Her ne kadar AB üyesi bazı ülkelerin olumsuz tutumları kabul edilemez bir durum yaratıyorsa da onlara rağmen ilerlemeyi sağlayacak yöntemler denememiz gerekiyor.

Başka diyarlarda, çok farklı hesapları olan ülkelerin aralarındaki sorunları çözmek için harcadığımız gayretin ve enerjinin bir kısmını başta Kıbrıs sorunu olmak üzere AB ile ilişkilerimizi kilitleyen konularda da göstermeliyiz.

Türkiye'nin ancak demokratik bir sistem içinde müreffeh, güçlü ve itibarlı olacağına inanıyoruz. AB süreci bu yoldaki gayretlerimiz açısından bulunmaz bir çerçeve sunuyor, bizim de daha disiplinli hareket etmemize yardımcı oluyordu.

AB sürecinin gevşemesinden beri demokratikleşme, ifade özgürlüğü, yargılama süreçleri, basın özgürlüğü gibi konularda bir gerileme yaşıyoruz. Geçmişin pek hatırlamak istemediğimiz tartışmalı, bulanık ve çatışmacı günlerine dönemeyiz. Buna izin vermemeliyiz. Ortadoğu ülkelerine, halklarına örnek teşkil etme iddiası taşıyan, oralardaki milyonlarca insanın ilham kaynağı olmakla haklı şekilde övünen bir ülkenin kazanılmış mevzilerinden geri düşme hakkı olmaması gerekir.

Böylesi bir irtifa kaybı ülkede etkisini arttıran, varlığını çeşitli eksenlerde hissettiğimiz kutuplaşmaları da körükleyecektir. Giderek yaygınlaşmakta olan izlenimler doğrultusunda, savunageldiğimiz değerlerin tehdit altında olduğundan endişe etmekteyiz.

İletişim özgürlüğünün fütursuzca ayaklar altına alınması, nefret söyleminin yaygınlaşması karşısında sergilenen duyarsızlık, kadınlara yönelik şiddet söz konusu olduğunda gördüğümüz vurdumduymazlık demokrasimiz açısından hayırlı gelişmeler değildir.

Görünürdeki suçları mesleklerini icra etmek olan ve bu uğurda bir hayli risk de üstlenen gazetecilerin neyle suçlandıklarını bilmeden tutuklanmaları, tutuklama işleminin giderek cezanın bir parçası haline gelmesi vicdanları rahatsız etmektedir.

Bu bağlamda yargılama süreçlerinde görülen aksaklıkların, yargının hukuk referansından ziyade siyasi saiklerle hareket ettiği izlenimini veren tasarrufların adalete inancımıza daha fazla hasar vermesinin önüne geçilmesi gerektiğini düşünüyoruz.

Değerli üyeler,

Üç aydan kısa bir süre içinde genel seçimlere gideceğiz. Bu seçimlerin Türkiye açısından bir yol ayrımı seçimi olduğu konusunda hemen hiç kimsenin tereddüdü yok. Zira bu seçimlerin ardından seçilen Meclis umut ediyoruz ki yeni Anayasayı yapacak. Bir diğer deyişle siyasi ve idari sistemimizin çatısı yeniden çatılacak.

Bu seçimlere kabul edilemeyecek yükseklikteki seçim barajını değiştirmeden, siyasi partilerimizi daha katılımcı ve demokratik kılacak bir siyasi partiler yasası hazırlamadan, seçmeni kendisini değil parti başkanını temsil eden vekiller seçme sıkıntısından kurtaracak değişiklikler yapılmadan gittiğimizi görmezden gelmek mümkün değildir.

Ama yine de seçimler sonrasındaki gündemimiz üzerinde konuşmamız, tartışmamız gerekiyor. Türkiye'nin yeni yapılanması içinde hak ve özgürlükler alanlarının ne şekilde tanımlanacağı, kuvvetler ayrılığına yönelik düzenlemelerin nasıl yapılacağı, Cumhuriyet'in hangi temel ilkeler çerçevesinde ve daha demokratik bir perspektiften nasıl kurgulanacağı gibi meseleler gündemimizde olacak.

Önümüzdeki günlerde lütfedip davetimizi kabul ettikleri taktirde sayın parti liderlerimiz ve kurmayları ile bir araya gelebilmeyi arzu ediyoruz. Bu toplantılarda kendileriyle gerek ekonomi, gerekse demokratikleşme, temel hak ve özgürlükler, ifade ve basın özgürlüğü, yargı, yeni anayasa ve AB gibi konularda verimli bir görüş alış verişi yapabilmeyi umuyoruz.

TÜSİAD olarak Türkiye'nin bir demokrasi açığı bulunduğunu, bunun giderilmesi için kapsamlı bir demokratikleşme girişimi bağlamında, birey odaklı, ayrıcalıklara yer vermeyen, kuvvetler ayrılığı ilkesinin geçerli olduğu, çoğulcu ve parlamenter sistemi esas alan yeni bir anayasa yapılması gerektiğini uzun zamandır dile getiriyoruz.

Yeni anayasanın, her şeyden önce, vatandaşlarımızın farklılıklarıyla bir arada yaşama iradesini temsil eden bir toplum sözleşmesi olabilmesi gerekiyor. Katılımcı ve uzlaşmacı bir süreçle hazırlanacak yeni anayasanın, Türkiye'yi bölen sorunları birer birleştiren haline dönüştürmeye de hizmet etmesi şart.

Bu anlayışla, Yeni Anayasa'nın hangi yöntemle hazırlanması gerektiği, hangi ilkeler esasına göre yazılacağı, toplumu bölen konularda nasıl bir yaklaşımın ve yapılanmanın tercih edileceği hakkında, toplam 5 başlıkta bir dizi yuvarlak masa toplantısı düzenleyeceğimizi aylar önce duyurmuştuk.

Yeni bir anayasa yazmayı değil, yeni anayasaya giden yolda en temel konularda fikirler demetini ortaya çıkarmayı amaçlayan bu çalışma, 11 toplantıda toplam 22 akademisyen ve kanaat önderini bir araya getirdi.

Kasım 2010 - Mart 2011 döneminde yapılan toplantılar dizisinin ardından, bugüne dek alışık olduğumuzdan farklı, ideolojik tercihler dayatmayan, bireyin haklarını devletin menfaatlerinin önüne koyan, güvenlik nedeniyle temel hak ve özgürlüklere kısıtlama getirmeyen bir anlayışta fikir birliğine varıldığını gördük.

Örneğin, bu metin Parlamenter sistemimizin daha verimli bir şekilde işlemesi için tavsiyelerde bulunuyor. Lozan anlaşmasını bugüne kadar olduğundan çok daha özgürlükçü bir şekilde okuyarak din ve vicdan özgürlüğü, azınlık hakları konularında hem tanımları hem de özgürlük alanlarını genişletiyor.

Anayasa ile ilgili bu rapordaki yaklaşım üyesi olmak istediğimiz Avrupa Birliği'nin temel ilkelerine uygundur. AB'nin felsefesi, demokrasi pratiği ve zaman içinde geliştirdiği ilkeleri çerçevesinde şekillenmiştir.

Toplantıların doğal seyri, elbette bazı konularda ayrışan görüşleri de ortaya getirdi, ki bunların yapıcı bir diyalog ortamında konuşulmaya devam edilmesi gerekir.

Biz, yeni anayasa yapma heyecanını yitirmemeyi çok önemsiyoruz. Yeni anayasayı, genel seçim sonrası gündemimizin baş maddesi olarak görmek istiyoruz. Bugün, yeni anayasa yolunda yapıcı ve canlı bir tartışma platformunu başlatıyoruz. Bu platformu yeni anayasa yapılana kadar çeşitli vasıtalarla canlı tutmayı planlıyoruz.

Bu çalışmaya katılan değerli hukukçularımızı ve bilim insanlarımızı size takdim etmeden önce son olarak iki noktanın daha altını bir kez daha çizmek istiyorum.

40 yıl önce Türkiye nüfusu yaklaşık 36 milyon, şehirlilik oranı ancak yüzde 39'du. Bugün ikiye katlanan nüfusun yüzde 75'ten fazlası kentli. Bunun anlamı Türkiye'de bugün geçmişe göre vatandaşlık bilincinin daha yüksek olmasıdır.

Japonya'daki, tüm dünyayı dehşet içinde bırakan depremin ve tsunaminin ardından bir de nükleer felaket yaşandı. Tüm uygar ve açık topluma sahip ülkelerde nükleer enerji bir kez daha mercek altına alındı. Yeni projeler donduruldu.

Böyle bir ortamda Türkiye'nin kentli, dünyaya açık vatandaşlarının nükleer enerji konusunda atılacak adımları körü körüne kabullenmesi söz konusu olamaz. Türkiye'nin enerji açığını kapamak amacıyla nükleer santral kurulacaksa bunun yeri, kullanılacak teknolojinin özellikleri, güvenlik sistemlerinin niteliği gibi konularda verilecek kararları verme hakkı yalnızca teknokratlara ya da siyasetçilere ait olamaz.

Bu karar sürecinin şeffaf, kamuoyunun doğru bilgilendirilmesine özen göstererek, dayatmacılıktan uzak bir şekilde yürütülmesi elzemdir. Demokrasi yalnızca oy vermekten ibaret bir sistem değilse, ki değildir, vatandaşların kaygı ve iradelerinin böylesine önemli kararlarda dikkate alınmasından kaçmak söz konusu olmamalıdır.

Demokratik bir ülkede vatandaş olmak bu şeffaflığı, hesap verebilirliği, açıklığı ve tabandan katılımı savunmak ve talep etmeyi gerektirir.

İkinci ve son olarak da şu gözlemimi sizinle paylaşmak istiyorum. Türkiye olarak önemli bir eşikte olduğumuz inancındayım. Dünya gözümüzün önünde yeniden şekillenirken imtiyazlı konumda bir ülke olarak yeni yapılanmada ön sıralarda yerimizi almaya çalışmalıyız.

Bunu gerçekleştirmek için her şeyden önce ülkeyi sürekli germekten, kutuplaşmaları arttırmaktan kaçınılmalı ve sadece kendimizin değil herkesin temel özgürlükleri, hakları ve özelemleri için mücadele etmeyi öğrenmeliyiz.

Bunu başarabildiğimiz ölçüde toplumumuzdaki enerjiyi kalkınmamızın, refahımızın ve huzurumuzun hizmetine sunabiliriz.

Değerli Konuklar,

Açılış konuşmalarımızın ardından, şimdi, TÜSİAD'ın 12 Eylül 2010 tarihindeki Anayasa Referandumu ardından başlattığı ve çok değerli akademisyenlerle kanaat önderlerinin katıldığı "Yeni Anayasa Yuvarlak Masa Toplantıları Dizisi" kapsamında hazırlanan, "Yeni Anayasanın Beş Temel Boyutu" başlıklı çalışma sizlere tanıtılacak.

Söz konusu çalışmayı, bu sürecin eş koordinatörlüğünü üstlenen Sayın Prof. Dr. Ergun Özbudun ile Sayın Prof. Dr. Turgut Tarhanlı sizlerle paylaşacaklar.

Bu çalışmanın, siyasi partilerimiz başta olmak üzere ilgili tüm çevreler için yararlı bir kaynak olacağını ümit ediyoruz. Toplantılarımıza katılarak görüşlerini paylaşan ve yayının ortaya çıkmasına katkıda bulunan tüm katılımcılara huzurunuzda teşekkür ediyoruz. Ayrıca, TÜSİAD, bir internet bloğu oluşturarak, yeni anayasa arayışı sürecine daha geniş bir katılımı önümüzdeki dönemde de katkı sağlamayı amaçlamaktadır. Şimdi, çalışmayı bizlere aktarmaları için kürsüye Sayın Prof. Dr. Özbudun ve Sayın Prof. Tarhanlı'yı davet ediyorum.